

Sygn. akt III AUa 1216/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SSA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Protokolant: Anna Szymanek-Leziak	

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014 r. w Lublinie

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do renty w związku z wypadkiem przy pracy

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 20 sierpnia 2013 r. sygn. akt IV U 25/12

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 listopada 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił M. S. ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy pozostającej w związku z wypadkiem przy pracy, ponieważ komisja lekarska organu nie stwierdziła obecnie niezdolności wnioskodawcy do pracy.

M. S. w odwołaniu od decyzji i wniósł o jej zmianę poprzez ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem w pracy.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2013 r. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że wnioskodawca jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, poczynając od dnia 1 listopada 2011 r. na okres do 1 listopada 2013 r. Postanowieniem z dnia 5 września 2013 r. Sąd sprostował

oczywistą omyłkę w sentencji wyroku w ten sposób, że w miejsce końcowej daty prawa do renty „1 listopada 2013 r” wpisał datę „1 listopada 2014 r”.

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

M. S., urodzony (...), wykonujący zawód kierowcy samochodu ciężarowego, wyuczony zawód ślusarz - mechanik, pracował w zawodzie ślusarza od 9 listopada 1976 r do 25 czerwca 1977 r. Jako kierowca ciągnikowy pracował od 28 lipca 1977 r do 20 listopada 1977 r, jako kierowca - maszynista sprzętu ciężkiego od 22 listopada 1977 r do 31 grudnia 1991 r, od 2 stycznia 1992 r do 30 września 1999 r prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług autokarowych, a od 1 października 1999 r w (...) w B. jako kierowca samochodu ciężarowego. Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 31 marca 2004 r, sygn. akt IV U 1597/03, od 11 maja 2003 r do 31 sierpnia 2004 r był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy zaistniałym 14 sierpnia 2002 r. Skarżący jako kierowca tira został napadnięty i pobity przez nieznaną sprawców, którzy się nad nim znęcali, doznał ogólnych potłuczeń, urazu głowy i klatki piersiowej. Od tego czasu leczy się u psychiatry i psychologa. Prawo do renty zostało wnioskodawcy ustalone na dalszy okres do 31 sierpnia 2005 r wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 24 marca 2005 r, sygn. akt IV U 2641/04. Ostatnio na mocy decyzji ZUS wnioskodawca był uprawniony do renty wypadkowej do 31 października 2011 r, z powodu schorzeń psychiatrycznych (akta ZUS, opinia lekarska z 2 listopada 2009 r).

W dniu 12 września 2011 r wnioskodawca złożył wniosek o rentę w związku z wypadkiem przy pracy na dalszy okres. Lekarz orzecznik orzeczeniem z 30 września 2011 r nie stwierdził obecnie niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Wobec sprzeciwu wnioskodawcy, komisja lekarska orzeczeniem z 16 listopada 2011 r potwierdziła brak niezdolności wnioskodawcy do pracy). Na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd, celem zbadania prawidłowości decyzji, dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy neurologa, psychologa, psychiatry, laryngologa i kardiologa. Biegli po przeanalizowaniu dokumentacji medycznej, zebraniu wywiadu chorobowego oraz po przeprowadzeniu badania fizykalnego w opinii z 1 marca 2012 r, po rozpoznaniu u wnioskodawcy: zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa z dyskopatią C4-C5, L5-S1, przewlekłego zespołu bólowego kręgosłupa bez objawów korzeniowych, nadciśnienia tętniczego I (...), niedosłuchu ucha prawego, szumów usznych i zawrotów głowy wywiadzie, funkcjonowania intelektualnego w obszarze normy, brak funkcji poznawczych uwarunkowanych organicznym uszkodzeniem (...) w badaniach psychologicznych, przewlekłego zespołu stresowego pourazowego na bazie osobowości o cechach unikających, nie stwierdzili niezdolności wnioskodawcy do pracy. W ocenie biegłego psychiatry i psychologa aktualne nasilenie zaburzeń o symptomatologii lękowo - depresyjnej mających cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego nie zaburza funkcjonowania wnioskodawcy w stopniu powodującym niezdolność do pracy. Pozostałe schorzenia i stopień ich zaawansowania również nie sprowadzają częściowej niezdolności wnioskodawcy do pracy w związku z zaistniałym wypadkiem.

Wnioskodawca zarzucił biegłym niewypowiedzenie się co do zdolności do dotychczas wykonywanej pracy w zawodzie kierowcy zawodowego samochodów ciężarowych i w zawodzie wyuczonym ślusarza - mechanika. Wnioskodawca wniósł o uzupełnienie opinii przez biegłych w tym zakresie. Nadto podniósł, iż ostatnio był hospitalizowany na Oddziale Urazowo - Ortopedycznym z rozpoznaniem entezopatii barków i zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa. Na rozprawie 17 kwietnia 2012 r wnioskodawca wyjaśnił, że od chwili wypadku, kiedy miał wykręcane stawy barkowe odczuwa bóle.

Uznając zastrzeżenia za istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, Sąd przeprowadził dowód z opinii uzupełniającej biegłych celem jednoznacznego ustalenia zachowania przez wnioskodawcę zdolności do pracy.

W opinii uzupełniającej z 18 czerwca 2012 r biegły kardiolog kategorycznie wypowiedział się co do zdolności wnioskodawcy do pracy przy uwzględnieniu schorzeń z zakresu swojej specjalizacji medycznej. Biegły nie stwierdził zaburzeń rytmu, objawów dławicowych, ani zastoinowej niewydolności krążenia. Biegli psycholog i psychiatra

podtrzymali swoją opinię w części, iż funkcjonowanie intelektualne i poznawcze nie powodują niezdolności wnioskodawcy do pracy w zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych, jak i ślusarza - mechanika. Natomiast stwierdzone zaburzenia o symptomatologii lękowo - depresyjnej mające cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego występujące na podłożu osobowości o cechach unikających oraz przy uwzględnieniu utrwalenia objawów, a także stosowanej farmakoterapii, powodują dalszą częściową niezdolność wnioskodawcy do pracy w zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych natomiast nie sprowadzają niezdolności do pracy w zawodzie ślusarza - mechanika. Biegli neurolog i laryngolog w całości podtrzymali zajęte stanowisko w przedmiocie zdolności wnioskodawcy do pracy, w tym w zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych i ślusarza - mechanika.

Wnioskodawca nie zgodził się z opinią biegłych kardiologa - specjalisty chorób wewnętrznych i neurologa. Nie zgodził się z opinią uzupełniającą biegłych psychiatry i psychologa w zakresie, w którym biegli ustalili zdolność do pracy w zawodzie ślusarza - mechanika, gdyż praca w tym charakterze wymaga bezpośredniej styczności z elektronarzędziami, koncentracji uwagi i odporności na stres, a rozpoznane schorzenia dyskwalifikują go do pracy z urządzeniami mającymi ostrza ruchome. Zgłosił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ortopedy, argumentując że schorzenia stawu barkowego są istotne przy ocenie zdolności do pracy w zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych.

Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego ortopedy. Biegły ortopeda - traumatolog po rozpoznaniu u wnioskodawcy zespołu bólowego obu barków w przebiegu entezopatii z miernym upośledzeniem sprawności obu kończyn górnych, nie uznał badanego za niezdolnego do pracy. Wskazał na konieczność wypowiedzenia się w przedmiocie zdolności wnioskodawcy do pracy przez specjalistę medycyny pracy.

Sąd postanowił przeprowadzić dowód z opinii biegłego specjalisty medycyny pracy. Biegły specjalista medycyny przemysłowej, po określeniu chorób tj. zespołu bólowego kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego na tle zmian zwyrodnieniowych, pourazowego zwyrodnienia stawów barkowych, nadciśnienia tętniczego I (...), niedosłuchu ucha prawego, przewlekłego zespołu stresowego pourazowego na bazie osobowości unikającej, stwierdził dalszą częściową niezdolność wnioskodawcy do pracy od 1 listopada 2011 r do 1 listopada 2014 r. Biegły po uwzględnieniu schorzeń rozpoznanych przez poszczególnych specjalistów, tj. ortopeda, kardiologa, neurologa oraz psychiatrę i psychologa, wypowiedział się, że przyjmowanie leków psychotropowych obniża sprawność psychomotoryczną, a istniejące schorzenia i nasilenie dolegliwości ze strony kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego oraz barków wymagają obecnie leczenia i rehabilitacji. Wymienione schorzenia psychiatryczne, neurologiczne i ortopedyczne czynią wnioskodawcę częściowo okresowo niezdolnym do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi na stanowisku kierowcy zawodowego (opinia z 25 marca 2013 r).

Do opinii zastrzeżenia zgłosił organ rentowy. Podniósł, iż opinia specjalisty medycyny pracy nie może być wiążąca, ponieważ nie została wydana przez specjalistę z zakresu narządu ruchu, nadto jest sprzeczna z opinią biegłych ortopedy i neurologa, a opinia biegłego specjalisty medycyny pracy nie może stanowić dowodu w sprawie bowiem wnioskodawca był oceniany przez lekarzy psychiatrów ZUS, którzy stwierdzili dobry stan psychiczny, nadto opinia jest sprzeczna z opinią psychiatry i psychologa zawartą w aktach sprawy. Z tych względów organ wniósł o pominięcie dowodu z zakwestionowanej opinii specjalisty medycyny pracy ewentualnie o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej na okoliczność zgłoszonych zastrzeżeń.

Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego specjalisty medycyny pracy celem ponownego wypowiedzenia się przez biegłego w kwestii niezdolności wnioskodawcy do pracy po zapoznaniu się z zastrzeżeniami organu rentowego.

Biegły w opinii uzupełniającej pottrzymał opinię o częściowej niezdolności wnioskodawcy do pracy w charakterze kierowcy zawodowego, w tym kierowcy samochodów ciężarowych. Wskazał, iż opinie biegłych psychiatry i psychologa potwierdzają, iż schorzenia natury psychiatrycznej są przeciwwskazaniem do pracy w charakterze kierowcy zawodowego. Nadto opinia biegłego ortopedy potwierdza ograniczenia ruchomości barków i kręgosłupa szyjnego. W kolejnej opinii uzupełniającej specjalista medycyny pracy potwierdził niezdolność wnioskodawcy do pracy w zawodzie kierowcy ciężarowego z uwagi na wymóg pełnej zdolności psychofizycznej (opinia z 19 czerwca 2013 r).

Opinie uzupełniające biegłego zakwestionował organ rentowy i wniósł o dopuszczenie dowodu z nowej opinii. Sąd oddalił ten wniosek dowodowy, uznając iż istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okoliczności zostały wyjaśnione.

Sąd podzielił opinię biegłego specjalisty medycyny pracy i opinię uzupełniającą biegłych psychologa i psychiatry z 17 maja 2012 r o częściowej niezdolności wnioskodawcy do pracy w zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych w związku z wypadkiem przy pracy z powodu schorzeń zaburzeń o symptomatologii lękowo -depresyjnej o cechach przewlekłego zespołu stresu pourazowego na podłożu osobowości o cechach unikających - w okresie od 1 listopada 2011 r do 1 listopada 2014 r. Opinie - wbrew zarzutom organu rentowego - są spójne, jednoznaczne, zawierają przekonywujące uzasadnienie i zostały sporządzone przez kompetentnych specjalistów po przeprowadzeniu wnikliwego wywiadu chorobowego oraz po analizie pełnej dokumentacji medycznej dotyczącej schorzeń wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy w oparciu o zebrany materiał dowodowy zważył, że odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Bezsporny wypadek przy pracy, któremu wnioskodawca uległ 14 sierpnia 2002 r, miał miejsce przed dniem wejścia w życie aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 30 października 2002 r o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 167, poz.1322 ze zm.). W myśl art. 49a ust. 2 tejże ustawy, w zakresie uprawnień wnioskodawcy do renty mają zatem zastosowanie przepisy obowiązujące w dniu, w którym nastąpił wypadek, tj. przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jedn. tekst: Dz. U. z 1983 r Nr 30, poz.144 ze zm.). Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1-2 tej ustawy pracownikowi, który wskutek wypadku przy pracy stał się niezdolny do pracy, przysługuje renta stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała lub renta okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa. Stosownie do treści art. 25 pkt 1-3 ustawy w sprawach renty inwalidzkiej, nie uregulowanych niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin dotyczące postępowania w sprawach rent, orzekania o inwalidztwie oraz powstania i ustania prawa do rent oraz zasad ich wypłaty. Na mocy art. 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) utraciła moc ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1982 r Nr 40, poz. 267). W myśl art. 12 obowiązującej od 1 stycznia 1999 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Wnioskodawca miał prawo do renty w związku z wypadkiem przy pracy w okresie od 11 maja 2003 r do 31 października 2011 r, z powodu schorzeń psychiatrycznych. Sporna w sprawie była okoliczność dalszej niezdolności wnioskodawcy do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Sąd w oparciu o spójne opinie psychiatry, psychologa i specjalisty medycyny pracy ustalił, że rozpoznane u niego zaburzenia psychiczne i stopień ich zaawansowania nadal prowadzą częściową niezdolność do pracy pozostającą w związku z wypadkiem przy pracy, od 1 listopada 2011 r do 1 listopada 2014 r - zgodnie z opinią specjalisty medycyny pracy. Lekarz medycyny przemysłowej, psychiatra i psycholog konsekwentnie i zgodnie wypowiedzieli się, że wnioskodawca z powodu schorzeń psychiatrycznych pozostających w związku z wypadkiem przy pracy nie może pracować zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych nabytych. Fakt, iż wnioskodawca - w ocenie biegłych psychiatry i psychologa - ze względów zdrowotnych zdolny jest do wykonywania pracy w zawodzie ślusarza - mechanika, nie oznacza, że odzyskał zdolność do wykonywania pracy zarobkowej. Fakt posiadania przez wnioskodawcę zawodu wyuczonego ślusarza - mechanika, który wykonywał jedynie bezpośrednio po ukończeniu nauki w latach 1976 - 1977 przez 6 miesięcy, nie oznacza, że zdolność do pracy należy oceniać w kontekście pracy w zawodzie ślusarza - mechanika. Z akt sprawy jednoznacznie wynika, że wnioskodawca od 28 lipca 1977 r wykonywał prace w charakterze kierowcy początkowo ciągnika, następnie kierowcy - maszynisty ciężkich maszyn budowlanych i drogowych, następnie kierowcy autobusu, a od 1 października 1999 r kierowcy

samochodu ciężarowego tira, tj. łącznie pracował jako kierowca przez ponad 24 lata. Nadto w okresie kiedy zaistniał wypadek przy pracy wnioskodawca był objęty ochroną ubezpieczeniową z tytułu wykonywania pracy na stanowisku kierowcy tira. Z tych względów ustalenie zdolności do pracy w zawodzie ślusarza - mechanika, w ocenie Sądu, nie jest wystarczające do uznania, że skarżący odzyskał zdolność do wykonywania pracy zarobkowej, w sytuacji, kiedy przez całe życie zawodowe pracował jako kierowca, ostatnio kierowca samochodu ciężarowego.

Przesłanka utraty w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych, określona w art. 12 ust. 3 ustawy, wskazuje nawet na możliwość zachowania nieznacznej zdolności do pracy. Wnioskodawca jednak całkowicie utracił zdolność do wykonywania pracy w zawodzie kierowcy zawodowego, w tym kierowcy samochodów ciężarowych. Istnieniu częściowej niezdolności do pracy nie przeczy możliwość posiadania formalnych kwalifikacji do wykonywania innej pracy, której ubezpieczony faktycznie nie wykonywał.

Skoro wnioskodawca jako kierowca samochodów ciężarowych całkowicie utracił zdolność do wykonywania pracy w charakterze kierowcy zawodowego, to możliwość podjęcia przez niego pracy niżej kwalifikowanej, prostej lub pracy w ograniczonym zakresie, nie oznacza zachowania zdolności do pracy.

Mając na uwadze całość dokumentacji medycznej i opierając się na opiniach biegłych psychiatry, psychologa i specjalisty medycyny pracy Sąd uznał, że stan zdrowia wnioskodawcy powoduje dalszą częściową niezdolność do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Wnioskodawca spełnił wszystkie wymagane warunki do ustalenia prawa do renty od dnia 1 listopada 2011 r do 1 listopada 2014 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wnioskodawcy prawo do okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na okres od dnia 1 listopada 2011 r do dnia 1 listopada 2014 r.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., zaskarżając wyrok w całości, zarzucając mu rażące naruszenie:

1. art. 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jedn. tekst Dz. U. z 2009 r Nr 167, poz. 1322 ze zm.), poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyznaniu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 listopada 2011 r do dnia 1 listopada 2014 r osobie, która nie jest częściowo niezdolna do pracy w rozumieniu powołanych przepisów,

2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez wydanie rozstrzygnięcia z naruszeniem art. 233 § 1 kpc, poprzez ustalenie, że M. S. jest częściowo niezdolny do pracy na podstawie kwestionowanego dowodu z opinii biegłego lekarza sądowego specjalisty medycyny przemysłowej.

Apelujący wniósł o dopuszczenie przez Sąd drugiej instancji dowodu z opinii biegłego lekarza specjalisty medycyny przemysłowej na okoliczność ustalenia, czy wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy, o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Apelujący podniósł, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy. Biegli kardiolog, neurolog i ortopeda nie wskazali, że rozpoznane schorzenia i ich zawansowanie w sposób istotny naruszają sprawność organizmu, stanowią ograniczenie do sprawowania funkcji społeczno - zawodowych, a w konsekwencji skutkują niezdolnością do pracy wnioskodawcy. Również biegły psychiatra nie ustalił niezdolności do pracy, a jedynie stwierdził, iż mogą istnieć przesłanki do ograniczenia pracy w charakterze kierowcy ciężarówki z uwagi na stosowanie w terapii leków ograniczających sprawność psychomotoryczną. W ocenie biegłego stan psychiczny wnioskodawcy nie jest zły, nie choruje on na chorobę psychiczną, a nasilenie zaburzeń o

symptomatologii lękowo - depresyjnej nie zaburza jego funkcjonowania w stopniu powodującym niezdolność do pracy (uzasadnienie opinii z 1 marca 2012 r).

Kwestionowana przez organ rentowy opinia lekarza medycyny pracy, na której oparł się Sąd pierwszej instancji, ustalając prawo do renty, jest ewidentnie wadliwa. Lekarz orzeka w niej o niezdolności do pracy w zawodzie kierowcy ciężarówki. Jako argument dla takiego stanowiska wskazuje, że w zawodzie wykonywanym przez wnioskodawcę istnieje wymóg pełnej zdolności psychofizycznej. Przedmiotowa opinia opiera się na nieaktualnych badaniach w zakresie uprawnień do kierowania pojazdami przeprowadzonych 26 maja 2010 r. Nie zawiera analizy możliwości podjęcia przez wnioskodawcę aktywności zawodowej w innym charakterze, jak choćby w zawodzie wyuczonym i przez pewien czas przez niego wykonywanym ślusarza - mechanika.

Zdaniem apelującego, opinia nie wskazuje, iż wnioskodawca utracił zdolność do pracy zgodnej z poziomem kwalifikacji zawodowych. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1998 r, II UKN 326/98, dopiero zmiana zawodu w ramach posiadanych kwalifikacji i brak rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu dają podstawę do orzekania częściowej niezdolności do pracy.

Powołany wyżej dowód z opinii biegłego nie daje odpowiedzi na pytanie, czy obecny stan zdrowia M. S. uniemożliwia podjęcia zatrudnienia w innym zawodzie oraz nie rokuje odzyskania zdolności do pracy. Dlatego, zdaniem apelującego, istnieje podstawa do przeprowadzenia w postępowaniu apelacyjnym dowodu z opinii innych biegłych sądowych z zakresu schorzeń wnioskodawcy, celem jednoznacznego określenia jego stanu zdrowia i zdolności do pracy.

Apelujący powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2009 r, II UK 106/09 (Lex nr 558589), w którym wskazano, że przy ocenie niezdolności do pracy w myśl art. 12 ustawy emerytalnej, o tej niezdolności nie przesądza wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka. Decydujące znaczenie ma ocena prawna dokonana w oparciu o okoliczności natury medycznej i okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy i podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji.

W niniejszej sprawie nie jest sporne, że wnioskodawca w dniu 14 sierpnia 2002 r, pracując jako kierowca samochodu ciężarowego, uległ wypadkowi przy pracy. Został ciężko pobity, doznając potłuczenia całego ciała, w tym poważnego urazu głowy. Z tytułu skutków wypadku w postaci naruszenia sprawności stanu psychicznego ustalane miał prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na kolejne okresy. Ostatnio ustalone miał przez organ rentowy prawo do renty na okres od 1 października 2009 r do 31 października 2011 r, z uwagi na orzeczenie lekarza orzecznika o istnieniu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Lekarz orzecznik w orzeczeniu z 2 listopada 2009 r stwierdził: badany po przebytych urazie głowy ze wstrząśnieniem mózgu, w wyniku pobicia. Utrzymują się uporczywe bóle głowy z zawrotami, zaburzenia pamięci, trudności z koncentracją i skupieniem uwagi, niepokój, stany lękowe, zaburzenia snu i pamięci, chwiejność emocjonalna, płaczliwość. Leczony z powodu zespołu bólowego kręgosłupa. Nadal częściowo niezdolny do pracy” (dokumentacja lekarska ZUS).

Istotne było, czy wnioskodawca jest nadal niezdolny do pracy, i na tę okoliczność Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób wyczerpujące i wystarczający dla ustalenia istotnych okoliczności i rozstrzygnięcia sprawy.

W sprawie wydali opinie biegli o specjalnościach odpowiednich do schorzeń wnioskodawcy oraz specjalista medycyny pracy po przeprowadzeniu badań wnioskodawcy i zapoznaniu się z dołączoną do akt sprawy dokumentacją medyczną. Opinie były kilkakrotnie uzupełniane.

Z opinii tych wynika, że schorzenia rozpoznane przez biegłych specjalistów chorób wewnętrznych - kardiologa, laryngologa, neurologa i ortopedy nie powodują niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Nadal częściową okresową niezdolność do pracy w związku z wypadkiem przy pracy powodują natomiast schorzenia rozpoznane przez biegłych psychiatrę i psychologa.

W opinii z 1 marca 2012 r biegli rozpoznali u wnioskodawcy funkcjonowanie intelektualne w obszarze normy. Bez dysfunkcji poznawczych uwarunkowanych organicznym uszkodzeniem (...) w badaniach psychologicznych. Przewlekły zespół stresowy pourazowy na bazie osobowości o cechach unikających. Stwierdzone w badaniu psychiatrycznym zaburzenia o symptomatologii lękowo - depresyjnej mają cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego (związanego z urazem z 2002 r) i występują na podłożu osobowości o cechach unikających. Ich aktualne nasilenie nie zaburza funkcjonowania opiniowanego w stopniu powodującym niezdolność do pracy w rozumieniu rentowym.

Najistotniejsze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma opinia uzupełniająca biegłych psychiatry i psychologa, która zawiera odniesienie do kwalifikacji wnioskodawcy, a więc całościowo ocenia stan jego zdrowia w kontekście definicji niezdolności do pracy. Biegli podkreślili, że biorąc pod uwagę zdiagnozowane w badaniu psychiatrycznym i psychologicznym zaburzenia o symptomatologii lękowo - depresyjnej, mające cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego (związanego z urazem w 2002 r) występujące na podłożu osobowości o cechach unikających oraz uwzględniając utrwalenie objawów, a także stosowanie farmakoterapii (leków psychotropowych: S., C., L., C., T., M., B., T., C., R., P., P., D. powodujące obniżenie sprawności psychomotorycznej), należy uznać, że w zawodzie kierowcy zawodowego samochodów ciężarowych istniejące schorzenia powodują u wnioskodawcy niezdolność do pracy, natomiast nie stanowią przeciwwskazań do pracy w charakterze ślusarza - mechanika.

W tej opinii zatem biegli kategorycznie orzekli, że cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego, przy uwzględnieniu utrwalenia objawów oraz przy stosowaniu wielu leków psychotropowych, powodujących obniżenie sprawności psychomotorycznej, sprowadzają u wnioskodawcy niezdolność do pracy w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego.

Biegła specjalista medycyny przemysłowej stwierdziła, że przyjmowanie leków psychotropowych obniża sprawność psychomotoryczną wnioskodawcy. Natomiast istniejące schorzenia i nasilenie dolegliwości ze strony kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego oraz barków wymagają obecnie leczenia i rehabilitacji. Schorzenia te czynią wnioskodawcę częściowo okresowo niezdolnym do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi należącymi do kierowcy zawodowego. Biegła podała w opinii uzupełniającej z 11 czerwca 2013 r, że opinia biegłych psychiatry i psychologa potwierdza, że istniejące schorzenia wnioskodawcy są przeciwwskazaniem do pracy w charakterze kierowcy zawodowego. Podtrzymała stanowisko w opinii uzupełniającej z 15 lipca 2013 r, stwierdzając kategorycznie, że kierowca zawodowy posiadający uprawnienia do zawodowego prowadzenia samochodów ciężarowych i autobusów musi mieć zdolność psychofizyczną. Biegli psychiatra i psycholog potwierdzili niezdolność do pracy w tym zawodzie.

Opinia biegłej z zakresu medycyny przemysłowej potwierdziła więc, że schorzenia wnioskodawcy rozpoznane w opinii biegłych psychiatry i psychologa powodują częściową niezdolność do pracy na okres od 1 listopada 2011 r do 1 listopada 2014 r.

Trafnie Sąd Okręgowy oparł się na zgodnych i jednoznacznych opiniach biegłych psychiatry, psychologa i specjalisty medycyny przemysłowej co do istnienia u wnioskodawcy nadal częściowej niezdolności do pracy.

W powyższych okolicznościach nie było potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego i przeprowadzania dodatkowych dowodów z opinii biegłych.

Wbrew zarzutom organu rentowego, opinia uzupełniająca biegłych psychiatry i psychologa z 17 maja 2012 r nie jest sprzeczna z pierwszą opinią z 1 marca 2012 r, tylko sformułowane zostały prawidłowo jej wnioski, po przeanalizowaniu kwalifikacji wnioskodawcy i stwierdzone zostało, że wnioskodawca jest niezdolny do wykonywania pracy kierowcy zawodowego.

Z opinii biegłych psychiatry i psychologa wynika brak poprawy stanu zdrowia wnioskodawcy, bowiem w opinii uzupełniającej z 17 maja 2012 r biegli powołali się na zaburzenia o symptomatologii lękowo - depresyjnej mające cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego oraz na utrwalenie objawów (k. 35 akt sprawy).

Wyczerpujące i wszechstronne są rozważania Sądu Okręgowego dotyczące kwalifikacji wnioskodawcy, jako istotnego elementu oceny stanu jego zdrowia w odniesieniu do definicji niezdolności do pracy.

Zgodnie z treścią art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności po przekwalifikowaniu (ust. 1). Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (ust. 3). Przepisy te mają zastosowanie na podstawie odesłania zawartego w art. 58 ustawy z dnia 30 października 2002 r o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 167, poz. 1673 ze zm.)

Przy czym pojęcie „niezdolność do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji” należy rozumieć jako rzeczywistą utratę zdolności do pracy lub znaczne jej ograniczenie, przy wzięciu pod uwagę możliwości i sprawności niezbędnych do dalszego zaangażowania w procesie pracy. Innymi słowy chodzi o zdolność, a więc potencjalną możliwość wykonywania zatrudnienia, przy uwzględnieniu stopnia naruszenia sprawności organizmu, możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji oraz celowości przekwalifikowania zawodowego ze względu na rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r, I UK 328/11, Lex nr 1215423).

Uznaje się za częściowo niezdolną do pracy osobę, która wobec naruszenia sprawności organizmu nie jest w stanie wykonywać prawidłowo czynności związanych z zawodem, gdy zachowała zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (np. wymagającej niższych albo niewymagającej żadnych kwalifikacji), lecz jednocześnie utraciła w znacznym stopniu zdolność do wykonywania pracy, do której posiada kwalifikacje, przy czym dla oceny poziomu tych kwalifikacji znaczenie ma także uzyskanie rzeczywistych umiejętności, mających wpływ na karierę zawodową, np. decydujących o uzyskaniu wyższych zarobków niż pracownicy mający takie same kwalifikacje formalne, przesądzających o awansach lub możliwości znajdowania nowego miejsca pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2010 r, I UK 215/09, Lex nr 577815).

Jakkolwiek ocena częściowej niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy wymaga z reguły wiadomości specjalnych, to jednak ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy, musi uwzględniać także inne elementy i ma charakter prawny, stanowiąc subsumcję stanu faktycznego do norm prawnych, wobec czego może jej dokonać wyłącznie sąd, a nie biegły (por wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2011 r, I UK 407/10, Lex nr 1084701).

Trafnie ustalił Sąd pierwszej instancji poziom kwalifikacji wnioskodawcy, stwierdzając, że są to kwalifikacje w zawodzie kierowcy zawodowego, bowiem taką pracę wykonywał przez większą część okresu ubezpieczeniowego, przez ponad 20 lat. Uzyskał prawo jazdy kategorii A, B, C, D, BE, CE, DE, T (wywiad zawodowy z 20 czerwca 2003 r w dokumentacji lekarskiej ZUS). Są to jedyne kwalifikacje wnioskodawcy i dlatego nie ma on możliwości,

w aktualnym stanie zdrowia, wykonywania innej pracy, przy uzyskaniu podobnych zarobków. Wnioskodawca jako kierowca ciągnikowy pracował od 28 lipca 1977 r do 20 listopada 1977 r, jako kierowca - maszynista sprzętu ciężkiego od 22 listopada 1977 r do 31 grudnia 1991 r, od 2 stycznia 1992 r do 30 września 1999 r prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie usług autokarowych, a od 1 października 1999 r w (...) w B. jako kierowca samochodu ciężarowego. Na każdym z wymienianych stanowisk konieczna jest wysoka sprawność psychofizyczna, której wnioskodawca nie posiada z uwagi na rozpoznane przez psychiatrę i psychologa cechy przewlekłego zespołu stresu pourazowego (związanego z urazem w 2002 r.) występujące na podłożu osobowości o cechach unikających oraz stosowanie farmakoterapii - leków psychotropowych. To właśnie schorzenie powoduje częściową niezdolność do pracy. Nie ma w tej sytuacji znaczenia, że u wnioskodawcy nie rozpoznano choroby psychicznej.

Biegli samodzielnie ustalali, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy, nie ma istotnego znaczenia posiadanie przez wnioskodawcę, czy też nieposiadanie aktualnych badań w zakresie uprawnień do kierowania pojazdami. Tym bardziej, że opinia biegłych psychiatry i psychologa potwierdzona została przez opinię specjalisty medycyny przemysłowej.

Nadto zauważyć należy, że komisja lekarska ZUS w oparciu o opinię psychologa rozpoznała u wnioskodawcy :”zmiany organiczne (...), łagodne otępienie, objawy zaburzeń depresyjnych”. Oczywiście jest, że nawet łagodne otępienie powoduje, że wnioskodawca nie może wykonywać pracy kierowcy zawodowego. Nie ma znaczenia dla oceny niezdolności do pracy ustalone przez komisję lekarską ZUS dobre funkcjonowanie wnioskodawcy w domu, pomaganie teściom i rodzicom, czy nawet niezawodowe kierowanie samochodem osobowym.

Wnioskodawca uczył się zawodu ślusarza - mechanika. Jednak nie wykonywał takiej pracy, a jedynie przez krótki okres czasu, od 9 listopada 1976 r do 25 czerwca 1977 r (przez 7,5 miesiąca) pracował jako ślusarz. Nie można w tej sytuacji uznać, że posiada kwalifikacje ślusarza - mechanika w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach.

Kwalifikacje wnioskodawcy polegające na wykonywaniu pracy zawodowego kierowcy samochodu ustalone zostały również przez Sąd Okręgowy w Zamościu w sprawach o sygnaturach IV U 1597/03 i IV U 2641/04, w których ustalono prawo wnioskodawcy do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na kolejne okresy (wyroki z uzasadnieniami w aktach ZUS).

Słusznie zatem ustalił Sąd Okręgowy, że wnioskodawca, który posiada kwalifikacje zawodowego kierowcy i utracił zdolność do wykonywania takiej pracy, jest częściowo niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z powyższych względów zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa procesowego i materialnego są bezzasadne.

Dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację jako bezzasadną.